

ANTALYA KENT KONSEYİ
KADIN MECLİSİ
SEKS İŞÇİLERİ ÇALIŞMA RAPORU
KASIM 2017

Seks işçileri konusunda yapılan tüm çalışmalarda, terminoloji, bu sektörde çalışanlar için kullanılacak terim, gerek dil birliği açısından gerekse insan hakları, ayrımcılığın, damgalamanın, etiketlenmenin önlenmesi bakımından son derece önem taşımaktadır.

Seks alanında cinsel hizmet sunumunun, genel itibarıyla bir iş kolu olarak görülmediği gözlemlenmiştir; ancak, “seks işçisi” terimi emeğe vurgu yapan yönüyle tercih sebebi sayılmıştır.

Cinsel hizmet sunma, hemen her toplumda ahlak, cinsellik, suç, sağlık, sömürü, toplumsal cinsiyet ayrımcılığı, eşitsizlik ve insan hakları bağlamında tartışılmaktadır. Anılan hizmetin sunumu, tarihin çok eski dönemlerinde de var olduğu, ilk izlerine Mezopotamya’da rastlanmakla birlikte, her dönemde seks işçilerinin toplumsal dışlanma, ayrımcılık, şiddet ve izolasyona uğradığı ortak bir gerçektir. Ülkemizde de durum farklı değildir. Toplumsal sınıflar arasında en fazla dışlanma ve ayrımcılığa maruz kalan grup olduğu öne sürülen seks işçileri, ihmalî olağan sayılan ahlak yoksunu kişiler olarak görülmektedir.

Konunun sağlık yönüyle ele alınması halinde HIV/AIDS salgını, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar ile madde bağımlılığı oranını artırmaktadır. Seks işçileri, farklı kişilerle sık sık seks yapmaları nedeniyle hem enfeksiyon riski altında, hem de eğer güvenli cinsel ilişki kurallarını uygulamıyorlarsa hastalıkları yayma eğilimindedirler.

Toplumsal baskı, şiddet, ayrımcılık ve etiketlenme gibi birçok nedenle sağlık; seks işçilerinin öncelikli gündemi olamamakta, sağlıklı koşullarda yaşadıklarından da söz edebilmenin de güç olduğu görülmektedir. Yetersiz beslenme ve uyku düzensizliklerine bağlı hastalıklar, deri hastalıklarına, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, madde bağımlılığı ve ruh hastalıkları gibi birçok farklı hastalık söz konusudur. Sağlık güvencesinden çoğu zaman yoksun olan seks işçilerinin, sosyal güvencelerinin de bulunmaması emeklilik yaşlarına geldiğinde daha büyük sorunların yaşanmasına neden olmaktadır.

Sokakta çalışan seks işçileri için sokak, bir şiddet ortamı oluşturmakta, açık alanda trafik kazaları ve sokak koşulları gibi sağlıksız bir çok unsur bulunmaktadır.

Şiddetin her biçimine yoğun olarak maruz kalan seks işçileri, yaşamlarını sürdürmek üzere yaptıkları iş veya cinsel kimlikleri nedeniyle ayrımcılığa uğramakta ve insan haklarının koruma şemsiyesinden yoksun olmaları nedeniyle bireylerden ve toplumdaki kaynaklardan fiziksel ve ruhsal şiddete maruz kalmaktadırlar. Seks işçileri; müşterilerinden, patronlardan, aracılardan, güvenlik güçlerinden neredeyse toplumun büyük bir kesiminden şiddet görme riski altındadır.

Ahlakçı bakış açısına göre “fuhşun” reddedilmesi yaklaşımının sonucu olarak, “fuhşun” kayıt altına alınmasının zorlaştırılması giderek yaygın bir uygulama haline gelmektedir. Pek çok kentte benzer uygulamalar nedeniyle seks işçilerinin genelevlere girebilmesi güçleşmekte, yürürlükteki mevzuatın ve buna bağlı olarak denetim yetersizliği, gizli “fuhşun” artmasına neden olurken, gizli “fuhuş” yapanların sağlık kontrollerinden geçirilmesini zorlaştırmaktadır.

1961 yılında “Genel Kadınlar ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü” yayınlanarak 1933 tarihli Nizamnameyi uygulamadan kaldırmıştır. Tüzükte 1973 yılında değişiklik yapılmış olup halen yürürlükte. Doksanlı yıllardan bu

yana tüzük değişikliği ile ilgili pek çok taslak geliştirilmiş, öneriler belirgin bir tutum değişikliği içermemekle birlikte büyük ölçüde genelev koşullarının iyileştirilmesi, Tüzükteki insan hakları mevzuatı ile uyumlu olmayan maddelerin değiştirilmesi, kadınlar haricindeki seks işçilerinin Tüzük kapsamına alınması konularını içermektedir. Ancak, değişiklik girişimleri halen sonuç vermemiştir.

SEKS İŞÇİLERİNİN ANTALYA ÖZELİNDE YAŞADIKLARI

SORUNLARA İLİŞKİN GÖRÜŞME VE GÖZLEM NOTLARI

Kent Konseyi Kadın Meclisi tarafından yapılan çalışmada ilimiz yerelinde sağlıklı ve somut verilere ulaşılamamıştır. Ancak bir grup trans seks işçisi ile yapılan görüşme ve gözlem sonucu elde edilen bilgiler bu rapora yansıtılmıştır. Görüşmede değinilen konular aşağıda belirtilmiştir.

- Trans seks işçilerine Antalya ‘da para cezaları uygulandığı,
- İstihdam sorununun görünür bir şekilde yaşandığı, özellikle trans bireylere iş verilmemesi, (ya da vesikalı seks işçilerine istihdam sağlanamamasından) hayatlarını idame ettirebilmek için seks işçiliğine mecbur bırakıldıkları ifade edilmiştir.

Ayrıca;

- Antalya’daki genelevin kapatılmasıyla durumun çok daha kötü bir hal aldığı belirtilmiştir. Genelevlerin kapatılmasıyla seks işçiliğinin güvenli bir şekilde yapılmasının önü kapandığından kırsal bölgelerden erken yaşta (18 yaş altı) kız çocuklarının ya da trans bireylerin tacirlerin eline geçtiği ve seks işçiliğinin güvenilirlikten uzak ‘merdiven altı’ bir şekilde yapılmaya başlandığına değinilmiştir.
- Genelevlerin cinsel yolla bulaşan hastalıkları kontrol altına almak ve korunma yöntemlerine ulaşılabilirlik açısından önemli olduğu, seks işçiliğinin sokaklardan ziyade ayrı bir merkezde yapılması gerekliliği belirtilmiştir.
- Uyuşturucu maddelere kolay erişimin sağlandığı, Antalya ilinde seks işçilerinde madde bağımlılığının da görünür olduğu söylenmiştir. (Seks işçiliğine yeni başlayan erken yaştaki bireylerin özellikle maddeye alıştırıldığı belirtilmiştir.) Yine madde bağımlılığı altında olan müşteriler tarafından şiddete maruz kalmanın sık rastlanan bir durum olduğundan bahsedilmiştir.
- Estetik operasyon ve herhangi bir sağlık sorunu yaşanıldığında sigortaları olmadığı için sağlık personeli tarafından daha fazla ücretlendirilmeye maruz kaldıklarını, çoğu zaman sağlık takibinin yapılmadığı (özellikle estetik operasyonlarda) belirtilmiştir.
- HIV ve cinsel yollardan bulaşan hastalıklar için tarama testlerinin ücretsiz olması da talepler arasında olmuştur.
- Cezaevlerinde bulunan trans seks işçilerinin koşullarının alınan cezaya göre değil sadece cinsel kimliğe göre ayrılmasından kaynaklanan sorunlar dile getirilmiştir. Hafif cezalar ile müebbet cezaları aynı ve kalabalık koşullarda bulunduğundan eşcinsel olduğunu beyan edenlerin de trans seks işçilerinin bulunduğu koşutta kalması, koşul içinde ayrımcılığa ve cinsel şiddete neden olduğu belirtilmiştir.

TOPLUMSAL BAKIŞ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ:

Seks işçileri toplumda, sıkça, mağdur ve kurban olarak görülmekte, başka seçenekleri olmadığı için bu işi yaptıkları düşünülmektedir. Her ne kadar bu tamamıyla doğru bir yaklaşım olmasa da toplumda “mağdur, kurban” olarak görülen bu kişilerin toplumun korumasına, şefkat ve hoşgörüsüne tabi olmaması tam bir çelişkiyi ifade etmektedir. “Başka bir iş imkanı olmadığı için bu yolu seçenler” e iş imkanı yaratılmadığı, sektörden ayrılanlara karşı iş başvurularında ayırıcı bir tutum sergilendiği de çelişkinin bir başka yönüdür.

Çözüm Önerileri

1. Seks işçilerinin; eşit vatandaş olarak kabul edilmesi,
2. “mağdur” veya “kurban” olarak sınıflandırılmasına son verilmesi ve kendi sorunları ile ilgili söylem üreten özneler olarak kabul edilmesi,
3. Yargılanmadan dinlenmesi,
4. Hak taleplerinin ciddiyetle ele alınması,
5. Kendi sorunları hakkında danışılması gereken ilk grup olduğunun bilincine varılması,
6. Her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılması; seks işçilerinin meslekleri veya sahip oldukları diğer kimlikler dolayısıyla ayrımcılığa maruz kalma hallerinde etkin korunma mekanizmalarının geliştirilmesi,
7. Her türlü nefret suçu ve şiddet olaylarının ortadan kaldırılmasına yönelik mevzuat ve fiili politika çalışmasının yapılması; bu gibi suçlar sonrasında seks işçilerinin adalete erişim sürecinde damgalanma ve ayrımcılıkla karşılaşmasının engellenmesi,
8. Medya, yargı organları, kolluk kuvvetleri, sağlık profesyonelleri ve genel itibarıyla kamu temsilcilerinin seks işçilerinin hassasiyetleri ve ihtiyaçları noktasında bilinçlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılması,
9. Cinsel sağlık ve üreme sağlığı hakları noktasında kendi ihtiyaçlarına özel tasarlanmış her türlü kaliteli korunma, önleme, bakım ve tedavi hizmetlerinin ve gerekli ilaçlara hızlı ve ucuz erişimin sağlanması,
10. Sektör içerisinde desteğe muhtaç seks işçileri (yaşlı, hasta, trans, eşcinsel, HIV pozitif, yoksul, engelli, göçmen ve benzeri) için sosyal politikaların ve barınma evi, cinsel sağlık hizmetleri gibi bu gruplara özel destek programlarının oluşturulması
11. Genelevlerin cinsel yolla bulaşan hastalıkları kontrol altına almak ve korunma yöntemlerine ulaşılabilirlik açısından önemli olduğu, seks işçiliğinin sokaklardan ziyade ayrı bir merkezde yapılması,
12. Kendi sorunlarını kendilerinin çözebilmeleri için dernekleşmelerinin önündeki engellerin kaldırılması gerekmektedir.